

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТІВ ФАХОВОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ
ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бобирєва О. С.

аспірант

Мукачівський державний університет

Сучасна педагогічна наука і практика приділяє значну увагу проблемі професійної підготовки майбутнього фахівця. Відповідно, перед закладами вищої педагогічної освіти стоїть першочергове завдання, - сформувати фахову компетентність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти, від якості професійної діяльності якого безпосередньо залежить рівень освіти, виховання і розвитку дітей дошкільного віку.

Аналізуючи наукові джерела В. Моштук виділяє три види компетентностей, які: а) стосуються людини як особистості, як суб'єкта життєдіяльності; б) належать до взаємодії людини з іншими людьми; в) стосуються діяльності людини, проявляються у всіх її типах і формах. А також приходять до висновку, що похідним компонентом усіх видів компетентності є фахова - інтегративна характеристика особистості, яка виступає показником освіченості (наявності професійної освіти), та: а) проявляється у готовності і здатності до успішного здійснення професійної діяльності; б) є переліком умов до фахівця у конкретній сфері; в) визначає фахово важливі знання і вміння, особистісні та мотиваційні компоненти діяльності, усвідомлення її соціальної значущості і відповідальне ставлення до справи [3, с.109].

Фахова компетентність, на думку Л. Машкіної, є структурною одиницею поняття «компетентність». Вона передбачає володіння вихователями дітей дошкільного віку професійною діяльністю на високому рівні, яка й формуватиме конкурентоспроможність фахівця [2, с.109].

Г. Беленька стверджує, що результати фахової підготовки вихователів розглядаються в сучасній освіті у категоріях компетенцій та компетентності. Авторка під «компетенцією» розуміє наперед задану вимогу до освітньої підготовки (стандарт, опис повноважень, професіограму, дескриптор професії), потенційну можливість особистості; «компетентність» - як професійну підготовленість і реалізовану здатність суб'єкта праці до виконання завдань і обов'язків повсякденної діяльності. Її структуру становлять мотиви, знання, уміння професійної діяльності, ставлення особистості і професійний досвід.

Професійну компетентність вихователя дошкільного навчального закладу Г. Беленька визначає як його здатність розв'язувати завдання професійної діяльності на основі фахових знань і умінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких провідними є любов до дітей, що поєднується з вимогливістю, емпатія та комунікативність. Її структурними компонентами є мотиви, системні знання, фахові уміння та професійно значущі якості особистості. Такі якості в результаті набуття

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

особистістю професійного досвіду закріплюються і з часом посідають серед компонентів чільне місце [1, с.19]. Погоджуємося з дослідницею, що розвиток системи дошкільної освіти потребує від сучасних вихователів нових фахових умінь, що пов'язані з поширенням інклюзивної освіти, упровадженням в освітній процес комп'ютерних технологій, педагогізацією батьків тощо.

В рамках нашого дослідження найбільш ґрунтовним вважаємо визначення В. Саюк, згідно з яким «професійна / фахова компетентність» - це якість дії працівника, що забезпечує ефективність вирішення професійно-педагогічних проблем і типових професійних завдань, які виникають у реальних ситуаціях педагогічної чи науково-педагогічної діяльності. Вона, на думку автора, залежить від кваліфікації педагога, від загальноприйнятих цінностей моралі та етики, від володіння ним освітніми технологіями та технологіями педагогічної діагностики (опитування, індивідуальні та групові інтерв'ю), від життєвого досвіду педагогічного працівника та його постійного удосконалення, від впровадження у практику ідей сучасної педагогіки та методів навчання, від використання наукової літератури з метою створення сучасних форм навчання, а також впровадження оціночно-ціннісної рефлексії. В. Саюк найважливішими компонентами фахової компетентності педагога вважає: мотиваційний (сукупність пізнавальних потреб та інтересів, прагнення особистої самореалізації у педагогічній діяльності), когнітивний (знання предмета, педагогічних та психологічних основ організації процесу навчання), операційний (уміння встановлювати міжособистісний контакт, упорядковувати та передавати навчальну інформацію) та особистісний (особисті якості, зокрема комунікативність, відповідальність, здатність до самоаналізу) [5, с. 9-10]. І. Онищенко обґрунтовує такі основні компоненти фахової компетентності майбутнього вчителя: мотиваційний (позитивна мотивація, інтерес до педагогічної діяльності); змістовий (володіння науковими професійно-педагогічними знаннями); операційно-діяльнісний (уміння практично вирішувати педагогічні завдання, фаховий досвід, мислення творчі здібності, володіння педагогічними технологіями, педагогічним менеджментом) [4, с.96].

На основі аналізу наукових напрацювань з проблеми дослідження, визначаємо такі компоненти фахової компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти: змістовий (опанування теоретичними знаннями з дисциплін професійної та практичної підготовки; усвідомлення професійної діяльності відповідно до запитів сучасної дошкільної освіти); діяльнісний (сукупність професійних умінь, навичок і якостей, яка зумовлює ефективність реалізації професійної функції); особистісний (особистісно-професійні якості, ціннісні орієнтації та установки, педагогічний такт, культура педагогічного спілкування).

Список літератури:

1. Беленька Г. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в умовах університетської освіти / Г. Беленька // Психолого-педагогічні науки. - 2012. - № 4. - С. 17-22.

ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE

2. Машкіна Л. Формування фахової компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в освітньому процесі закладів вищої освіти /Л.Машкіна // Молодь і ринок. - №7 (78), 2011. - С. 108-112.

3. Моштук В. Фахова компетентність як основа проектно-технологічної культури майбутнього вчителя трудового навчання / В. Моштук //Молодь і ринок. - № 1 (168), 2019. - С. 80-84.

4. Онищенко І. Модель формування фахової компетентності майбутнього вчителя початкових класів / І. Онищенко // Навчання і виховання обдарованої особистості: теорія та практика. - 2012. - № 8. - С. 94-101.

5. Саюк В. Розвиток професійної компетентності вчителів географії у системі післядипломної педагогічної освіти: автореф. дис.. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Валентина Іванівна Саюк. - Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України. - Київ, 2007. – 22 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>